

ECDC: Expertis inom förebyggande och kontroll av smittsamma sjukdomar

Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC), som inrättades 2005, är den EU-byrå som ansvarar för att stärka Europas försvar mot smittsamma sjukdomar. Den har sitt säte i Stockholm.

ECDC:s uppdrag är att identifiera, bedöma och informera om befintliga och nya hot mot människors hälsa i form av smittsamma sjukdomar samt att stödja och hjälpa till att samordna EU-ländernas beredskaps- och insatskapacitet.

© Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar, 2011

ISBN 978-92-9193-266-5

doi:10.2900/43734

ECDC: Expertis inom förebyggande och kontroll av smittsamma sjukdomar

Innehåll

ECDC, hjälper till att rädda liv	3
Stöd till beredskap och insatser – redo när det behövs	4
Övervakning – vi sammanställer och analyserar data	8
Vetenskaplig rådgivning – belägg för åtgärder	10
Folkhälsokapacitet och kommunikation – vi lyssnar och svarar	14
ECDC:s sjukdomsprogram – vad vi ansvarar för	18
Smittsamma sjukdomar – några av de största hoten	20
Hur du kan engagera dig	22
Viktiga fakta om styrning	24
Samverkan med våra partner	26

”Som yrkesverksamma inom folkhälsoområdet har ECDC:s medarbetare till uppgift att försöka skydda och förbättra människors hälsa. Vi eftersträvar bästa möjliga resultat eftersom vi anser att folkhälsan är viktig.”

Marc Sprenger, ECDC:s direktör

ECDC, hjälper till att rädda liv

Smittsamma sjukdomar är vår angelägenhet. Vi måste vara vaksamma, kompetenta och effektiva, eftersom mycket hänger på oss. De europeiska regeringarna förstår att eftersom smittsamma sjukdomar inte känner några gränser finns det ett ständigt behov av övervakning och bedömning av risker för att få ett starkt och pålitligt försvar för alla européer.

Vårt vetenskapliga arbete är nära kopplat till det som utförs av hälsodepartement, nationella folkhälsoinstitut, folkhälsoforskare, chefer och praktiserande läkare i alla länder i Europa som vi har daglig kontakt med, utbyter information med samt tillhandahåller analys, rådgivning och tekniskt stöd till.

Att skydda Europa mot smittsamma sjukdomar är en omfattande uppgift. ECDC bygger på väl samordnade varnings- och insatssystem i folkhälsofrågor, rigorösa oberoende vetenskapliga bevis och analyser, kapacitet att vidta snabba och kraftfulla åtgärder samt sakkunskap inom kommunikation för att snabbt kunna lämna tillförlitlig information till dem som behöver den. ECDC:s verksamhet, både centralt och ute på fältet, är organiserad för att stödja och stärka dessa viktiga folkhälsofunktioner för att ge mervärde åt landsledda insatser, särskilt i ekonomiska kristider, och därmed hjälpa till att rädda liv.

ECDC är en vetenskaplig och teknisk myndighet, inte ett politiskt organ. Det är vår uppgift att ge Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och nationella politiska beslutsfattare inom hälsoområdet de råd och bevis som de behöver för att fatta beslut och vidta åtgärder för att skydda hälsan.

Det är något mycket speciellt med att arbeta här. Inte bara för att vi ligger i frontlinjen när det gäller förebyggande och kontroll av smittsamma sjukdomar i Europa, utan också på grund av entusiasmen, mångfalden och professionalismen hos vår arbetsgrupp.

ECDC är unikt. Vi är stolta över att vara navet i Europas omfattande nätverk av hängivna specialister, forskare, mikrobiologer och epidemiologer inom folkhälsoområdet – över 10 000 till antalet – som samarbetar med oss och andra partner, såsom Världshälsoorganisationen, WHO, för att skydda människor mot hoten från smittsamma sjukdomar. Vi arbetar hårt för att ytterligare vässa våra insatser så att vi är värdiga Europas fortsatta förtroende och stöd.

I denna broschyr kan du lära dig mer om hur vi arbetar, vad vi gör och vad vi erbjuder.

Marc Sprenger, ECDC:s direktör

ECDC:s personal träffas dagligen för att övervaka sjukdomsutbrott.

Stöd till beredskap och insatser – redo när det behövs

Varje morgon träffas ECDC:s experter i krishanteringscentralen (EOC), navet i EU-systemet för tidiga varningar och insatser, Europeiska kommissionens säkra meddelandesystem som är kopplat till hälsovårdsmyndigheter i hela Europa och andra relevanta aktörer. Vid denna dagliga rundabordskonferens gör ECDC:s personal följande:

- Följer nattens nyheter och uppdateringar om utbrott av smittsamma sjukdomar i Europa och runtom i världen.
- Diskuterar och granskar ”signaler” om eventuella nya utbrott som fångas upp genom mediebevakning och från direktrapporter från epidemiologer och hälsovårdsmyndigheter över hela världen.
- Bedömer snabbt den sannolika betydelsen av eventuella nya hot.

- Granskar förfrågningar om information från andra länder.
- Kartlägger framstegen när det gäller pågående åtgärder som syftar till att begränsa spridningen av pågående utbrott.
- Utbyter information, erfarenhet och vetenskapliga råd med medlemsstater och Europeiska kommissionen.

Efter mötet sprids relevant data och råd till praktiserande läkare inom folkhälsoområdet och till allmänheten.

Sedan ECDC inrättades 2005 har dess krisberedskaps- och insatssystem kontinuerligt utvecklats och förbättrats i samråd med oberoende experter från samtliga EU-medlemsstater och länder utanför EU, granskats av styrande organ, testats genom globala och regionala simulerings-

övningar och tillämpats i verkligheten. Det är lika viktigt att förbereda sig för kriser som att vidta åtgärder mot dem när de inträffar. ECDC satsar hårt på att hjälpa medlemsstaterna att upprätta egna krishanteringscentraler och stärka beredskapen på nationell nivå.

Metoder för epidemiologisk omvärldsbevakning – analys av omvärlden med avseende på tidiga varningar

En av ECDC:s främsta styrkor är dess förmåga att upptäcka och snabbt reagera på hot om smittsamma sjukdomar. ECDC har utvecklat en säker webbaserad kommunikationsplattform (EPIS) som möjliggör ett internationellt utbyte

av teknisk information och tidiga varningar om utbrott av smittsamma sjukdomar. Epidemiologer och mikrobiologer som arbetar inom olika sjukdomsområden kan i brådskande fall använda EPIS för att varna kollegor i andra länder och utbyta synpunkter och vetenskapliga analyser i online-forumen.

Utbrott av sjukdomar som överförs via födoämnen

ECDC har stött och underlättat flera multinationella undersökningar av utbrott av sjukdomar som överförs via födoämnen, vilka har upptäckts genom nätverket för livsmedels- och vattenburna sjukdomar och zoonoser. Dessa samarbeten ledde till snabbt och effektivt informationsutbyte mellan relevanta partner, bland annat folkhälso- och livsmedelssäkerhetsmyndigheter i medlemsstaterna samt viktiga aktörer på EU-nivå, såsom systemet för snabb varning för livsmedel och foder (RASFF) och Europeiska kommissionen. Som ett resultat av detta har kontaminerade livsmedel snabbt kunnat återkallas i medlemsstaterna, vilket har skyddat konsumenter i hela Europa.

Migration och smittsamma sjukdomar

Frågan om migration och hälsa har stått högt på EU:s dagordning under senare år. EU:s politiska åtagande återspeglas i politiska instrument som ska säkerställa att invandrare har tillgång till hälso- och sjukvård samt i Europeiska kommissionens europeiska hälsoprogram 2003–2008 och andra programmet för gemenskapsåtgärder inom hälsoområdet 2008–2013. Det senare omfattar projekt om hälsoskillnader, invandrades hälsostatus och sjukdomsbörda för smittsamma sjukdomar samt modeller för tillhandahållande av hälso- och sjukvård till papperslösa invandrare. ECDC har också under flera år satsat resurser på att förbättra förståelsen för sambandet mellan migration och folkhälsa. Det kan dock göras mer för att ta itu med invandrades hälsa och behov av hälso- och sjukvård. Under de kommande åren ska ECDC ytterligare förbättra övervakningen och kontrollen av smittsamma sjukdomar för att säkerställa att programmen för förebyggande och kontroll är lyhörda för förändrade mönster när det gäller migration och smittsamma sjukdomars epidemiologi samt för att säkerställa att hälso- och sjukvården är lyhörd för de specifika behoven hos invandrare.

Fler människor än någonsin är på resande fot.

”Människorna här är väldigt entusiastiska! Personalen representerar regionens mångfald och för mig personifierar de den fantastiska idén med Europeiska unionen, som verkar i fredligt samarbete.”

Andrea Ammon, biträdande direktör

Övervakning – vi sammanställer och analyserar data

Själva hjärtat i ECDC är övervakning av smittsamma sjukdomar: insamling, utvärdering, analys och spridning av relevanta vetenskapliga och tekniska data. Detta sker genom det europeiska övervakningssystemet TESSy. TESSy förser de europeiska länderna med vetenskapliga bevis om smittsamma sjukdomar så att de kan göra en bättre och mer riktad insats.

Övervakning är en gemensam aktivitet tillsammans med medlemsstaterna och de många folkhälsoexperter och folkhälsoinstitut som bidrar till databaserna. EU-lagstiftningen kräver att alla länder rutinmässigt rapporterar övervakningsdata till ECDC på en överenskommen lista med 49 smittsamma sjukdomar och att de rapporterar utbrott som kan sprida sig till andra EU-länder.

Databasen omfattar och integrerar information från många tidigare separata nätverk för övervakning av sjukdomspecifika data. Detta har gjort tillgången till data om europeiska smittsamma sjukdomar enklare och skapat ett heltäckande system.

ECDC sammanställer och analyserar epidemiologiska data och utarbetar rapporter som ger både en EU-överblick och värdefull och relevant jämförande information för varje enskild medlemsstat.

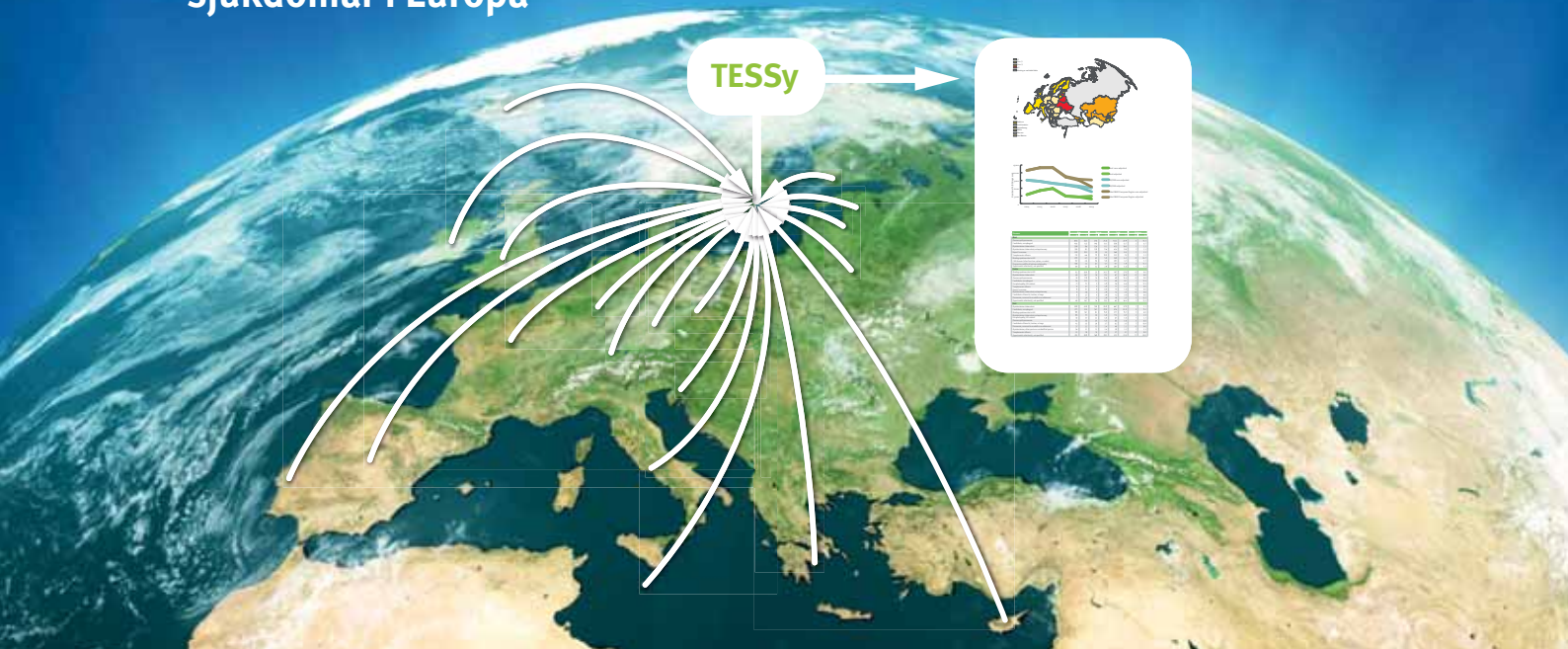
TESSy: en guldgruva av information

TESSy är ett mycket flexibelt, integrerat och interaktivt system som möjliggör specifika datasökningar och internationella jämförelser. Det erbjuder användarvänlig visning av utvalda resultat i olika nedladdningsbara format, till exempel tabeller, figurer och kartor.

Varje år ger ECDC ut den årliga epidemiologiska rapporten, *Annual Epidemiological Report*, en unik publikation med jämförbara siffror på smittsamma sjukdomar i hela Europa. Siffrorna används inte bara för att undersöka vad som hänt och vad som händer, utan hjälper också till att identifiera framtida trender och politiska riktlinjer.

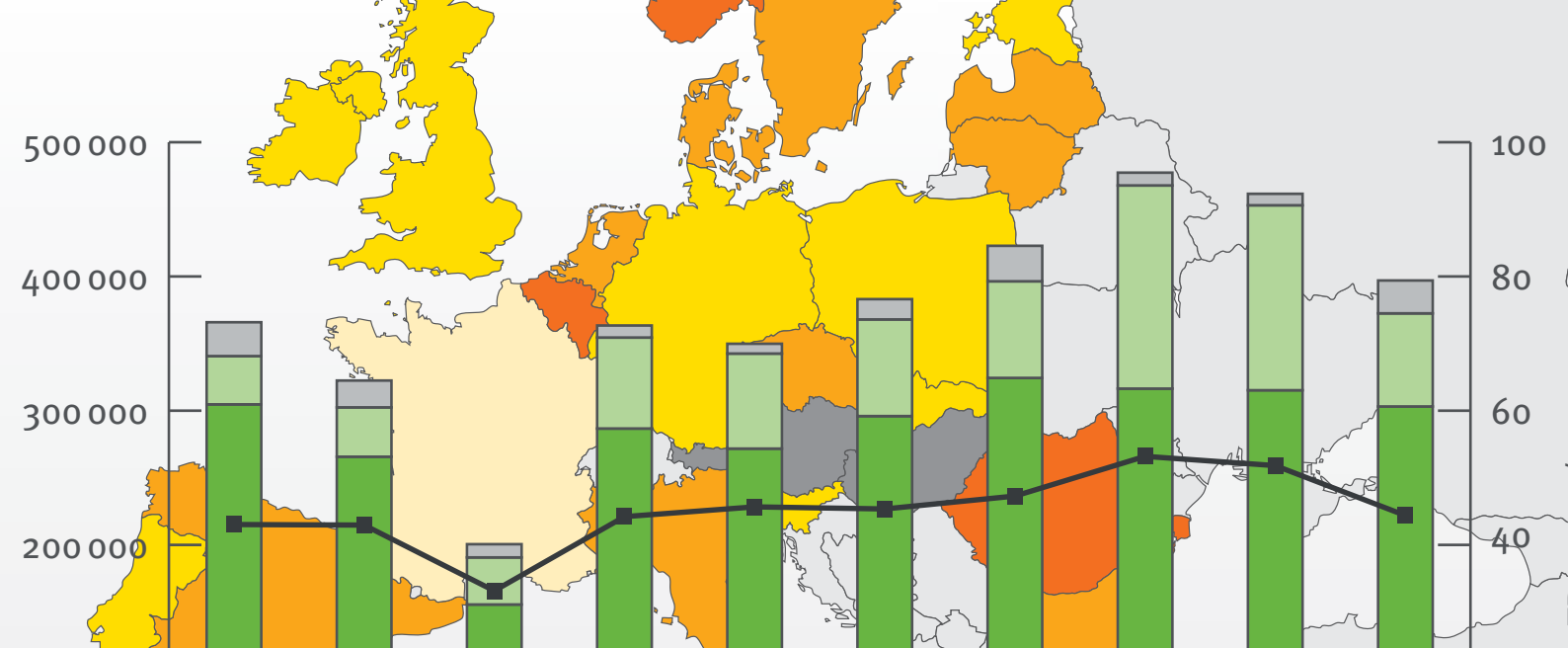
TESSy, ett heltäckande system för data om smittsamma sjukdomar i Europa

Övervakningsnätverk

Specialiserade folkhälsoexperter i varje medlemsstat från följande nätverk lämnar data till TESSy som sedan valideras och analyseras av ECDC:

- Europeiska nätverket för influensaövervakning
- Europeiska nätverket för livsmedels- och vattenburna sjukdomar och zoonoser
- Europeiska nätverket för övervakning av sexuellt överförbara sjukdomar
- Europeiska nätverket för övervakning av invasiva bakteriesjukdomar
- Europeiska nätverket för övervakning av hiv/aids
- Europeiska nätverket för övervakning av tuberkulos
- Europeiska nätverket för övervakning av antimikrobiell resistens
- Europeiska nätverket för vårdrelaterade infektioner
- Europeiska nätverket för övervakning av legionella
- Europeiska nätverket för övervakning av difteri
- Europeiska nätverket för övervakning av konsumtion av antimikrobiella medel
- Europeiska nätverket för övervakning av sjukdomar som kan förebyggas genom vaccin
- Europeiska nätverket för övervakning av Creutzfeld-Jacobs sjukdom
- *Europeiska nätverket för övervakning av hepatit B/C (från 2012)*

Vetenskaplig rådgivning – belägg för åtgärder

ECDC ger vetenskapliga råd och vägledning som politiska beslutsfattare och praktiserande läkare inom folkhälsoområdet kan använda som stöd för sina beslut. ECDC:s hängivna forskare och epidemiologer genomför riskbedömningar på begäran av Europeiska kommissionen eller en medlemsstat. Deras arbete sträcker sig från att beställa litteraturstudier och statistiska analyser till att samla in vetenskapliga yttranden från internationella experter. För att ta fram officiella vetenskapliga råd och vägledning inrättar ECDC tillfälliga vetenskapliga paneler för att få fram ett första yttrande som därefter diskuteras, granskas och godkänns av ECDC:s rådgivande grupp.

Oberoende yttranden

Vetenskapliga råd och vägledning från ECDC är helt oberoende och fria från allt kommersiellt inflytande eller egenintresse. Potentiella intressekonflikter hos personal eller experter utvärderas noggrant. Detta är en huvudprincip som ECDC är noga med att inte bryta mot.

ECDC har formella avtal med de nationella referenslaboratorierna.

Mikrobiologi med inriktning på folkhälsa – detektivarbete för att spåra smittämnen

Kontrollen av smittsamma sjukdomar är beroende av laboratorieupptäckt och karakterisering av smittämnen. I stället för egna laboratorier har ECDC formella avtal med nationella referenslaboratorier på viktiga folkhälsoinstitut i EU-medlemsstater. ECDC underlättar utveckling och effektiv användning av ett system för mikrobiologi med inriktning på folkhälsa, vilket kan ge aktuell och tillförlitlig information om förebyggande och kontroll av smittsamma

sjukdomar i enskilda länder och på EU-nivå. Laboratorier tilldelas kontrakt för att stödja europeisk övervakning och ge yrkesutbildning. ECDC ger vägledning för referenslaboratoriernas verksamheter inom mikrobiologi med inriktning på folkhälsa, arbetar för en harmonisering av standarder och övervakar kvaliteten.

A detailed microscopic image showing human cells and viruses. In the foreground, several elongated, finger-like structures (likely cilia or microvilli) are visible, showing a textured, segmented appearance. In the background, numerous spherical virus particles are scattered, some with a distinct red core and a blue outer shell. A large, detailed view of a single virus particle is shown in the lower right corner, highlighting its complex structure with a red core and a blue outer shell.

Exempel på de senaste frågorna

- Hur använder man bäst det nya papillomvirusvaccinet mot livmoderhalscancer?
- Q-feber har brutit ut bland getter i Nederländerna. Vilket hot innebär detta för människors hälsa?
- Hur ofta ska spermiedonationer testas för virusjukdomar?
- Om det kommer en ny pandemi, bör EU köpa vacciner till alla länder för att få maximal kostnadseffektivitet, och hur mycket skulle varje land behöva?
- Hur ska vi hantera risken för hemorragisk feber (Junin-virus) hos människor vid transplantationer?
- Kan kolerautbrottet i Haiti utgöra ett hot för EU-medborgare?

Influensavirus i halsen, konstverk.

Utarbetande av vägledning om säsongsinfluensa

Vid utarbetandet av vägledning vid en ny säsongsinfluensa gör ECDC först en intern riskbedömning genom att titta på tidiga rapporter från nationella myndigheter för att identifiera trender, spridningsmönster, svårighetsgrad, sårbara grupper och resultat. Resultat, analyser och föreslagna råd presenteras sedan och granskas av ledamöter i ECDC:s rådgivande grupp och andra externa experter. Allteftersom säsongen utvecklas övervakas svårighetsgraden noga och om det står klart att det kommer att bli en svårare säsong än vanligt skickar ECDC varningar till medlemsstaternas myndigheter och dem som arbetar inom folkhälsoområdet och ger också information till allmänheten. Virologiska analyser, som bekräftats med ECDC-samordnade fältstudier, bedömer vaccinets lämplighet för en viss säsong. Dessa bekräftade till exempel att säsongsinfluensavaccinerna 2010 skyddade mot säsongens influensavirus. ECDC:s VENICE-nätverk (nytt integrerat samarbetsprojekt i Europa om vacciner) följer också den nationella användningen av vacciner. På begäran från Europeiska läkeme-

Senaste nytt om influensa.

delsmyndigheten (EMA) undersökte två ECDC-samordnade multinationella, oberoende vetenskapliga utredningar specifika frågor gällande vaccinsäkerhet. Alla dessa samtidigt aktiviteter bidrar till utvecklingen av principer, god praxis och vägledning för offentliga beredskaps- och insatsåtgärder som sedan delges berörd yrkeskår, politiska beslutsfattare och allmänhet.

*”Vad gör vi om vi inte kan hitta någon expert som inte påverkas av egenintressen?
Vi fortsätter att leta!”*

Johan Giesecke, vetenskaplig chef

Folkhälsokapacitet och kommunikation – vi lyssnar och svarar

Kapacitetsförstärkande stöd till medlemsstaterna

Historien har lärt oss att det tar mycket tid och kraft att bygga upp bra folkhälsosystem för kontroll av smittsamma sjukdomar. Dessa system är sårbara och måste ständigt underhållas och utvecklas för att fungera bra. Historien har också lärt oss att underlåtenhet att göra detta kan göra det möjligt för stora epidemier att snabbt utvecklas, vilket kan bli mycket svårt och kostsamt att kontrollera. Det är därför en god investering inför framtiden att upprätthålla ett effektivt folkhälsosystem.

ECDC stödjer medlemsstaterna i deras arbete med att bygga upp och upprätthålla starka system för kontroll av smittsamma sjukdomar genom att bedöma kapaciteten och behoven hos folkhälsosystem och genom att erbjuda långsiktiga utbildningsprogram och fortbildning för experter. Baserat på sin kunskap och kapacitet inom förebyggande

och kontroll av smittsamma sjukdomar och sin gedigna kunskap om folkhälsostrukturer i Europa sammanställer och utbyter ECDC belägg för effektiva och kostnadseffektiva åtgärder i samarbete med olika intressenter.

Vi ser till att informationen när dem som behöver den

En viktig del av ECDC:s arbete är att sprida sina vetenskapliga rön och utbyta kunskap om hur man effektivt ger information till speciella målgrupper, oavsett om det är politiska beslutsfattare, forskare, medier eller allmänheten.

Medlemsstaterna vänder sig till ECDC för att få råd om riskkommunikation och kommunikation under en kris, oavsett om de står inför ett akut hot eller bekämpar spridningen av en endemisk sjukdom. Kommunikationen utvecklas ständigt. Nya interaktiva medier fyller till exempel nu en funktion när det gäller att hjälpa många människor att få hälso-

information, medan andra har begränsad tillgång till eller intresse av dessa nya tekniker.

För att kunna hantera medlemsstaternas nya behov och utmaningar på kommunikationsområdet gör ECDC följande:

- Arbetar med evidensbaserad hälsokommunikation.
- Identifierar de bästa metoderna för att kommunicera med olika segment av allmänheten.
- Samlar in och sprider god praxis och nya idéer.
- Utforskar potentialen hos nya medier.

ECDC-publikationer

ECDC utarbetar publikationer om ett brett spektrum av smittsamma sjukdomar, från den omfattande årliga epidemiologiska rapporten om överförbara sjukdomar i Europa, ”*Annual epidemiological report on communicable diseases in Europe*”, och den årliga hotrapporten, ”*Annual Threat Report*”, en analys av hot som övervakas inom EU, till tekniska rapporter och vägledning. De vetenskapliga publikationerna riktar sig till experter och publiceras på engelska. Publikationer för allmänheten produceras på 23 officiella EU-språk, isländska och norska.

Eurosurveillance

Denna vetenskapliga nättidskrift, som utkommer en gång i veckan, är en av de ledande tidskrifterna om smittsamma sjukdomar i Europa. Det är en fritt tillgänglig tidskrift utan avgifter till författarna. Den är känd för sin snabba rapportering om aktuella teman och var den första fackgranskade tidskrift som publicerade en preliminär analys av genomet hos det pandemiska H1N1-influensa A-viruset.

Webbplats

ECDC:s webbplats innehåller nyheter, uppdateringar och detaljerad information om övervakning, vetenskapliga rapporter, utbildning och andra aktiviteter samt länkar till nationella organ och EU-organ.

COLD? FLU?

**GET WELL
WITHOUT
ANTIBIOTICS**

18 November
2009

For more information, visit
antibiotic.ecdc.europa.eu

**EUROPEAN
ANTIBIOTIC**

*Europeiska antibiotikadagen utmärks av
kampanjer i hela Europa.*

Stöd till nationella kampanjer

Europeiska antibiotikadagen

Europeiska antibiotikadagen är ett ECDC-lett initiativ som återkommer varje år under veckan kring den 18 november för att ge en plattform åt nationella kampanjer om återhållsam användning av antibiotika. Resistens mot antibiotika har identifierats som en av de mest akuta folkhälsoriskerna i Europa och korrekt användning av antibiotika är nödvändig för att förhindra ökningen av resistenta bakterier.

Sedan den första europeiska antibiotikadagen 2008 har initiativet särskilt riktats till allmänheten, husläkare och förskrivande läkare och sjuksköterskor på sjukhus.

Verktyglådor

ECDC:s verktyglådor för kommunikation tillhandahålls åt nationella folkhälsomyndigheter och ska hjälpa till att öka medvetenheten om förebyggande och kontroll av specifika smittsamma sjukdomar. Verktyglådorna innehåller viktiga budskap och material som kan anpassas till nationella eller lokala hälsokommunikationskampanjer.

Kampanjaffischer kan enkelt anpassas efter lokala behov.

”Det är viktigt att få ut budskapet om att säkerheten för de europeiska medborgarna när det gäller smittsamma sjukdomar inte är en lycklig slump, utan är ett resultat av hårt arbete och lätt kan förändras om inte det arbetet utförs.”

Karl Ekdahl, avdelningschef folkhälsokapacitet och kommunikation

Myggor kan sprida sjukdomar såsom malaria och denguefeber.

ECDC:s sjukdomsprogram – vad vi ansvarar för

EU-medlemsstaterna har förbundit sig att utbyta information om en rad smittsamma sjukdomar. I detta avseende stödjer ECDC:s program utvecklingen av specifika EU-principer samt deras genomförande, övervakning och utvärdering. Verksamhetsområden och sjukdomar är:

Antimikrobiell resistens och vårdrelaterade infektioner

Antibiotikaanvändning, resistens mot antibiotika och olika typer av infektioner på sjukhus och andra vårdinrättningar.

Sjukdomar som kan förebyggas genom vaccin och invasiva bakterieinfektioner

Vaccinationsfrågor och sjukdomar som kan förebyggas med vacciner, såsom difteri, infektioner med *Haemophilus influenzae* typ B, mässling, meningokockinfektion, påssjuka, kikhosta, pneumokockinfektioner, polio, rabies, rotavirusinfektion, röda hund, stelkramp, humant papillomvirus (HPV)-infektioner och vattkoppor.

Förebyggande åtgärder är lösningen.

Enkla hygieniska åtgärder kan begränsa spridningen av infektioner.

Influensa

Säsongsinfluensa, pandemisk influensa och fågelinfluensa. Programmet arbetar även med frågor som rör influensavaccination, antivirala läkemedel och ny resistens mot dem.

Tuberkulos

Tuberkulos och problemet med läkemedelsresistens. Även samtidig hivinfektion.

Nya och vektorburna sjukdomar

Sjukdomar som överförs av insekter och andra "vektorer", reserelaterade sjukdomar och nya eller potentiellt återkommande sjukdomar: chikungunyafeber, denguefeber, hantavirusinfektioner, borreliainfektion, malaria, pest, Q-feber, svår akut respiratorisk sjukdom (sars), smittkoppor, fästingburen encefalit, tularemi, virala hemorragiska febersjukdomar, west nile-feber och gula febern.

Livsmedels- och vattenburna sjukdomar och zoonoser

Sjukdomar som kan överföras från djur till människor ("zoonotiska" sjukdomar) såsom botulism, brucellos, kampylobakterios, legionellos, Creutzfeldt-Jakobs sjukdom och andra transmissibla spongiforma encefalopatier, kryptosporidios, ekinokockos, giardiainfektion, hepatit A, hepatit E, infektion med *Escherichia coli*, listerios, norovirusinfektion, salmonella, shigellos, toxoplasmos, trikinos och yersinios.

Hiv, sexuellt överförbara infektioner och andra blodburna sjukdomar

Klamydia, gonorré, syfilis, hepatit B, hepatit C och hiv/aids.

Smittsamma sjukdomar – några av de största hoten

Antimikrobiell resistens och vårdrelaterade infektioner

Infektioner orsakade av bakterier som är resistenta mot antibiotika har blivit ett stort och snabbt växande problem, särskilt på sjukhus. Eftersom det är svårt att döda dessa bakterier leder sådana infektioner till långvarig sjukdom och sjukhusvård och innebär högre risk för dödsfall.

Hiv/aids

Uppskattningsvis 30 procent av de 700 000 människor som lever med hiv i Europa vet inte att de bär på viruset. Följaktligen kan inte dessa individer dra nytta av tillgänglig behandling och kan ovetande överföra hiv till andra, såsom partner eller ofödda barn.

Tuberkulos

Antalet fall av tbc ökar i utsatta grupper såsom invandrare och hivpositiva människor. Fall av multiresistent tbc, som är mycket svår eller till och med omöjlig att behandla, observeras nu i hela Europa.

Influensa

Varje vinter blir hundratusentals människor i EU svårt sjuka i säsongsinfluensa. Av dessa dör flera tusen under en genomsnittlig influensasäsong, ofta i onödan eftersom det finns effektiva vacciner för människor i riskzonen.

Klimatförändring

Klimatförändring kan leda till nya sjukdomsmönster i Europa, till exempel genom att spridningsområdena för vektorburna sjukdomar såsom hantavirus, west Nile-virus, fästingburen encefalit, borreliainfektion, malaria och denguefeber förskjuts.

Låg vaccinationstäckning

På grund av låg vaccinationstäckning i vissa länder är sjukdomar såsom mässling inte under kontroll och kommer nu tillbaka. Om vaccinationstäckningen fortsätter att sjunka finns det risk för att sjukdomar såsom polio, som har utrotats i Europa, kommer tillbaka.

Hur du kan engagera dig

Utbildning

Utbildning är en central del av ECDC:s arbete och förmedlar sakkunskap till yrkesverksamma från folkhälsoinstitut i hela EU. ECDC utbildar även utbildare, tar fram utbildningsmaterial och stödjer utbildningsprogram i samarbete med partner för att stärka folkhälsoarbetet i medlemsstaterna. Följande ämnen har behandlats på kurserna: epidemiologiska aspekter av vaccination, tidsserieanalys, deskriptiva metoder och introduktion till modellering och prognoser samt gemensam utbildning i styrande, epidemiologiska och mikrobiologiska aspekter av utbrottsutredning.

Det ECDC-samordnade europeiska programmet för utbildning i interventionsepidemiologi (EPIET) erbjuder en tvåårig kurs och praktisk erfarenhet i interventionsepidemiologi för övervakning och kontroll av smittsamma sjukdomar.

Parallellt driver ECDC och samarbetande myndigheter utbildningsprogrammet för europeisk mikrobiologi med

inriktning på folkhälsa (EUPHEM) som är en annan tvåårig kurs som går på laboratorier i hela Europa.

ECDC underlättar också ömsesidigt stöd mellan länder genom onlinesystem för utbyte och samverkan samt för att dela laboratorier och protokoll.

ECDC anlitar externa experter

ECDC bjuder in forskare med relevant sakkunskap att delta i centrumets vetenskapliga paneler och arbetsgrupper och att hjälpa centrumet i dess verksamhet. För att bredda sitt register över potentiella experter har ECDC upprättat en förteckning över kandidatexperter, till vilken alla experter med relevant sakkunskap och vetenskaplig kompetens är välkomna att lämna in en ansökan.

Dessutom utfärdar ECDC anbudsinfordringar och förslagsinfordringar för bidrag för att utföra arbete inom specialområden.

”Vi utbildar epidemiologer så som de utbildade katedralbyggare förr i tiden – de var tvungna att lära sig ett jobb genom att göra det, och först då fick de gå med i gillet. Vi gör på samma sätt. Ett av våra program omfattar omkring 50 högutbildade personer från universitet och folkhälsoinstitut som behöver konkret erfarenhet, och vi placerar dem utanför deras länder, och betalar för dem, för att de ska lära sig jobbet den praktiska vägen. Vi kan kanske inte se folkhälsokatedralen i all sin glans ännu, men vi bygger den nödvändiga grunden och hoppas att den aldrig kommer att rivas.”

Denis Coulombier, avdelningschef övervakning och insatsstöd

Direktören med ledamöterna i ECDC:s styrelse.

Viktiga fakta om styrning

Som oberoende EU-myndighet rapporterar ECDC till en **styrelse** vars ledamöter utses av medlemsstaterna, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen. Styrelsen utser ECDC:s direktör och håller honom eller henne ansvarig för ledningen och förvaltningen av centrumet. Styrelsen måste också se till att centrumet fullgör sitt uppdrag och sina uppgifter i enlighet med inrättandeförordningen. Styrelsen godkänner och övervakar ECDC:s arbetsprogram och budget, antar dess årsrapport och räkenskaper – den fungerar helt enkelt som centrumets styrande organ. Den sammanträder minst två gånger om året.

Den **rådgivande gruppen** ger råd till centrumets direktör om kvaliteten på det vetenskapliga arbete som ECDC utför. Den består av ledande företrädare för nationella folkhälsoinstitut och folkhälsomyndigheter som utsetts av medlemsstaterna på grundval av sin vetenskapliga kompetens samt en tjänsteman inom folkhälsoområdet från Europeiska kommissionen. Europeiska vetenskapliga förbund och grupper från det civila samhället kan också skicka observatörer till den rådgivande gruppen. ECDC:s direktör bjuder in WHO att delta i mötena för att säkerställa synergi mellan deras och ECDC:s vetenskapliga arbete. Förutom att ge ECDC råd verkar den rådgivande gruppen som en kanal för utbyte av information och hälsokunskap mellan medlemsstaterna. Den rådgivande gruppen sammanträder minst fyra gånger per år.

ECDC:s **behöriga organ** är institutioner eller vetenskapliga organ som tillhandahåller oberoende vetenskaplig och teknisk rådgivning eller insatskapacitet inom området. De har utsetts av medlemsstaternas regeringar. De ger stöd till ECDC och likaså samarbetar ECDC med dem i all sin verksamhet, särskilt vid förberedande arbete inför vetenskapliga yttranden, vetenskaplig och teknisk hjälp, insamling av data, identifiering av nya hälsorisker och vid informationskampanjer som riktar sig till allmänheten.

Verksamt sedan **Maj 2005**

Centrumets säte **Stockholm, Sverige**

Direktör **Marc Sprenger**

Medlemsstater **EU-27 och de tre andra EES-länderna**

Inrättandeförordning **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 851/2004 av den 21 april 2004 om inrättande av ett europeiskt centrum för förebyggande och kontroll av sjukdomar**

Budget **56 miljoner euro år 2010**

Personal **350**

Samverkan med våra partner

ECDC stödjer aktivt hela EU-systemet och dess medlemsstater i deras arbete med att förbättra förebyggandet och kontrollen av smittsamma sjukdomar. Vi ger råd och vetenskapliga bevis till viktiga EU-partner – särskilt Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och EU-ordförandeskap – för att stödja insatser på EU-nivå. Vi ger också råd och, på begäran, praktisk hjälp till våra nationella partner i medlemsstaterna.

Förutom EU-medlemsstaterna samarbetar ECDC med de andra EES-länderna Island, Liechtenstein och Norge. ECDC har även börjat involvera EU:s kandidatländer (Kroatien, Montenegro, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och Turkiet) i sitt arbete, liksom EU:s potentiella kandidatländer och den europeiska grannskapspolitiken. ECDC har ett nära samarbete med WHO och andra viktiga globala motsvarigheter såsom USA:s centra för sjukdomskontroll, det kinesiska centrumet för sjukdomskontroll och Kanadas folkhälsomyndighet. ECDC arbetar också aktivt med grupper i det civila samhället.

■ Europeiska unionen (EU)

27 medlemsstater

■ EES/Efta

Island, Norge, Liechtenstein

■ EU:s kandidatländer

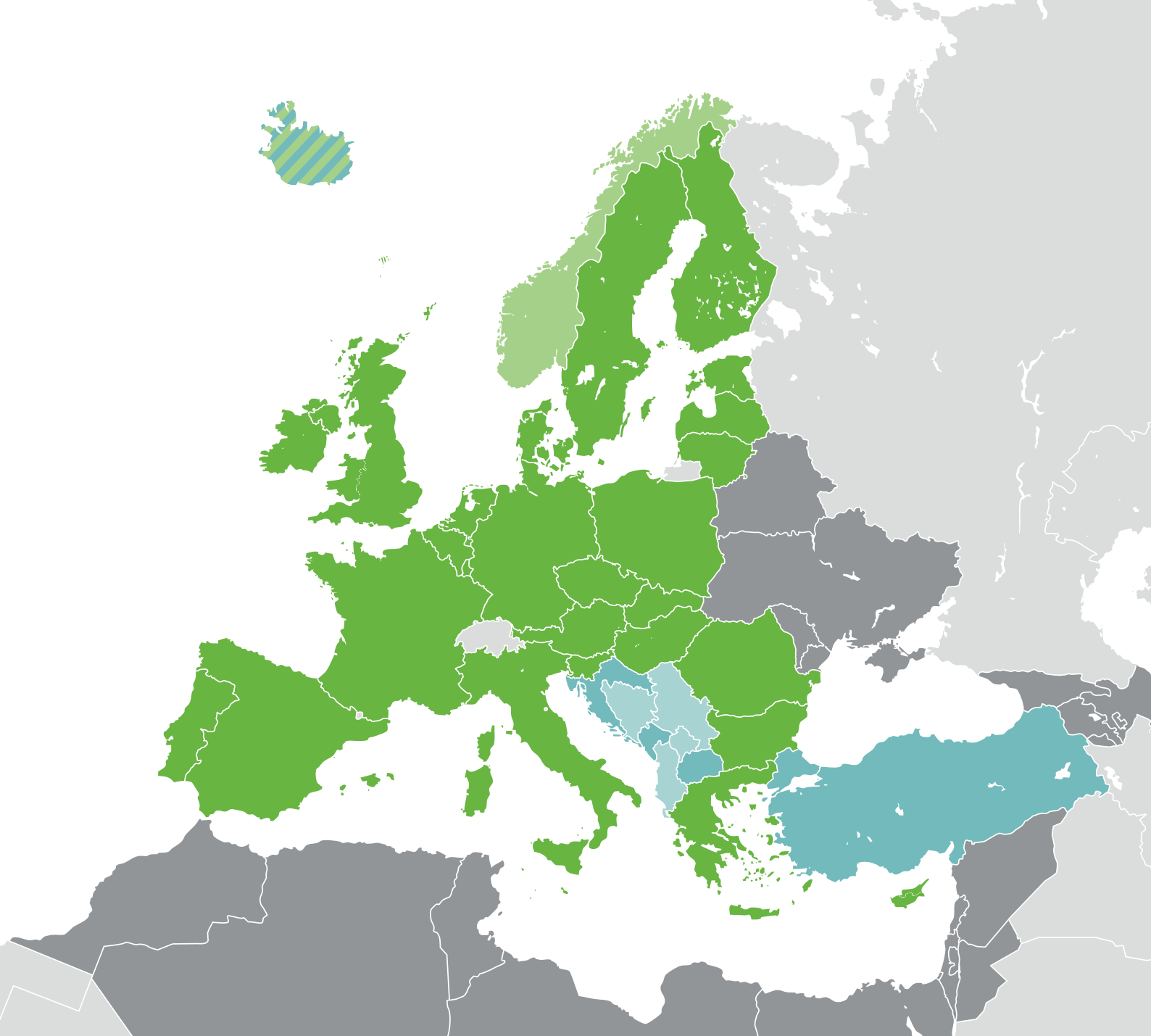
Kroatien, Island, Montenegro, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Turkiet

■ Potentiella kandidatländer

Albanien, Bosnien och Hercegovina, Kosovo enligt FN:s säkerhetsråds resolution 1244/99, Serbien

■ Europeiska grannskapspolitiken

Algeriet, Armenien, Azerbajdzjan, Vitryssland, Egypten, Georgien, Israel, Jordanien, Moldavien, Marocko, Libanon, Libyen, Palestinska myndigheten, Syrien, Tunisien, Ukraina

Alla foton © ECDC, utom:

© Tobias Hofsäss, vänster framsida

© Istockphoto, höger framsida, sid. 6, 7, 9, 11, 14, 18, 19, 26

© Reporters, sid. 8

© Science Picture Library, sid. 12, 20

Kopiering tillåten med angivande av källan. Foton som används i denna publikation omfattas av upphovsrätten och kan inte användas för andra ändamål än denna publikation utan uttryckligt tillstånd från upphovsrättsinnehavaren.

HUR HITTAR MAN EU:s PUBLIKATIONER?

Gratispublikationer

- Genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- Hos Europeiska unionens representationer och delegationer.
Adressuppgifter finns på Internet (<http://ec.europa.eu/>)
eller kan fås från fax +352 292942758.

Avgiftsbelagda publikationer

- Genom EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Avgiftsbelagda prenumerationer (t.ex. årsabonnemang på *Europeiska unionens officiella tidning* och på rättsfallssamlingen från Europeiska unionens domstol)

- Genom ett av Europeiska unionens publikationsbyrås försäljningsombud (http://publications.europa.eu/others/agents/index_sv.htm).

**Europeiskt centrum för förebyggande och kontroll
av sjukdomar (ECDC)**

Postadress:
ECDC, 171 83 Stockholm, Sverige

Besöksadress:
Tomtebodavägen 11A, Solna, Sverige

Telefon: +46 858601000
Fax: +46 858601001
www.ecdc.europa.eu

EU:s webbportal
www.europa.eu

Denna broschyr finns tillgänglig på följande språk:

Bulgariska, danska, engelska, estniska, finska, franska, grekiska,
iriska, isländska, italienska, lettiska, litauiska, maltesiska,
nederländska, norska, polska, portugisiska, rumänska, slovakiska,
slovenska, spanska, svenska, tjeckiska, tyska, ungerska

■ Publikationsbyrå

